

VACLAV HAVEL

Democràcia estrangulada

El mes passat, la República Txeca es va adherir a la Unió Europea. Ara per ara, el nostre país comparteix amb aquesta comunitat de països els mateixos principis democràtics i llibertats que li va atorgar la "revolució de vellut", ara fa quinze anys. Aquesta transició a la democràcia a l'Europa Central i Oriental, resultat d'un moviment d'abast més ampli contra el totalitarisme, mai no hauria reeixit sense el suport d'una opinió pública de mentalitat democràtica.

Només cinc anys després dels canvis que van menar a una nova Europa, la democràcia va fer un altre gran pas endavant, a Sud-àfrica: Nelson Mandela i F. W. de Klerk van acabar amb l'*apartheid*.

Ara fa dos mesos que el món ha celebrat el desè aniversari de la democràcia sud-africana (i la democràcia sud-africana, com la txeca o l'eslovaca, no ho oblidem, és importantíssima per a altres països de la regió). L'ideal de llibertat hauria de romandre com a inspiració i com a motivació per tots els qui lluiten a favor dels drets humans a Zimbabwe.

Encara tinc molt present la sensació de com es viu en un país en què un sol partit controla les regles del politburó, un país on els drets humans fonamentals i les llibertats civils són contínuament violats i on el discurs públic és controlat per la ideologia que expliquen i apliquen uns quants elegits.

L'estat ho controla tot, fins i tot la vida privada dels ciutadans. L'oposició no hi té lloc: la suprimeixen o la criminalitzen. La llibertat d'expressió és greument retallada o inexistente. Aquests sentiments, però, no solament queden a la meua memòria. Malauradament, encara hi ha molts llocs del món on la gent viu així. Els líders de Zimbabwe saben que la comunitat internacional només hi cooperarà si compleixen determinades condicions. Ara simulen una democràcia per tal d'escapar, així, de l'aïllament internacional a què es veurien abocats, i distorsionen els mecanismes democràtics per tal de fer veure que permeten la participació ciutadana a les urnes. Al mateix

“Els líders de Zimbabwe saben que la comunitat internacional només hi cooperarà si compleixen determinades condicions. Ara simulen una democràcia per tal d'escapar, així, de l'aïllament internacional a què es veurien abocats, i distorsionen els mecanismes democràtics per tal de fer veure que permeten la participació ciutadana a les urnes”

temps, però, creen instruments legals per violar els drets humans. Els líders, o bé controlen les institucions democràtiques, o bé se n'escapoleixen.

Un informe publicat per l'International Crisis Group, un grup internacional sense ànim de lucre, demostra que hi ha molts membres de l'oposició parlamentària de Zimbabwe que han patit intents d'assassinats, tortures, assalts i arrestos.

Després de les eleccions, el president, Robert Mugabe nomena el vint per cent dels membres de la cambra, els quals esdevenen parlamentaris sense mandat democràtic. Les eleccions van acompanyades de tot un reguitzell d'accions violentes i intimidatòries. El poder judicial, que hauria de ser independent i un dels

pilars de la democràcia, ha quedat en qüestió, després que Mugabe n'haja omplert els seients de partidaris seus.

Una llei d'abans de les eleccions presidencials del 2002 exigeix als periodistes que ofereixen informació detallada sobre la seua identitat. Si no presenten aquestes credencials, no reben la llicència com a periodistes. La llei, que rep el nom d'"accés a la informació i protecció de la privacitat", ha servit per a tancar l'únic diari independent de Zimbabwe i per detenir gent sota l'acusació de ser "sosposos de practicar el periodisme". L'estat al·lega un monopoli virtual dels mitjans escrits i audiovisuals. Ja no hi ha cap corresponçal estranger a tot el país.

Hi ha encara una altra llei que restringeix la llibertat d'associació. El Govern n'ha fet ús per prohibir qualsevol tipus de protesta, i blocar així, *de facto*, qualsevol activitat pública dels grups de l'oposició. És la llei d'ordre públic i seguretat. Amb aquesta llei han detingut dones per regalar flors el dia de Sant Valentí. Els noms d'aquestes lleis, de ressonàncies orwellianes, són ben significatius.

Els règims totalitaris difereixen els uns dels altres en petits detalls (el tipus de desviació que practiquen, el grau de connivència dels representants, el grau de crueltat i de brutalitat), però tenen tots la mateixa naturalesa. També és igual la manera de resistir-los.

Em passa com a l'arquebisbe Desmond Tutu, que em trasbalsa i m'entristeix veure el declivi de la democràcia a Zimbabwe, que va ser una terra pròspera i on ara molta gent depèn només de l'ajuda alimentària internacional. El país, diu Tutu, és una ombra del que fou.

Espere que Zimbabwe pugui esborrar aquestes ombres i torne a la comunitat de nacions democràtiques.

Vaclav Havel fou president de Txecoslovàquia i, més tard, de la República Txeca, del desembre del 1989 al gener del 2003

© The New York Times – EL TEMPS
Traducció: Maite Insa